

Αρχαία ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΩΡΑΙΤΗ

693.717.8812

www.kmoraiti.gr

30/7/2020

ΕΙΔΗ ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ

A.ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΡΙΣΕΩΣ	
Ευθύς λόγος	Πλάγιος λόγος
1. Απλή οριστική	1α Ειδική πρόταση με απλή οριστική (από αρκτικό χρόνο) ή με ευκτική του πλαγίου λόγου (από ιστορικό χρόνο) 1β Απλό ειδικό απαρέμφατο 1γ Απλή κατηγορηματική μετοχή
2. Δυνητική οριστική	2α Ειδική πρόταση με δυνητική οριστική (άσχετα με το χρόνο εξάρτησης) 2β Δυνητικό ειδικό απαρέμφατο 2γ Δυνητική κατηγορηματική μετοχή
3. Δυνητική ευκτική	3α Ειδική πρόταση με δυνητική ευκτική (άσχετα με το χρόνο εξάρτησης) 3β Δυνητικό ειδικό απαρέμφατο 3γ Δυνητική κατηγορηματική μετοχή
B. ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ	
Ευθύς λόγος	Πλάγιος λόγος
1. Υποτακτική 2. Προστακτική 3. Ευχετική ευκτική ή οριστική	Τελικό απαρέμφατο
Γ. ΕΥΘΕΙΑ ΕΡΩΤΗΣΗ	Γ. ΠΛΑΓΙΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ
Ευθύς λόγος	Πλάγιος λόγος
1. Απλή οριστική (σε ευθεία ερώτηση)	1α Απλή οριστική ή απορηματική υποτακτική (από αρκτικό χρόνο) σε πλάγια ερωτηματική πρόταση 1β Ευκτική του πλαγίου λόγου (από ιστορικό χρόνο) σε πλάγια ερώτηση
2. Δυνητική οριστική ή δυνητική ευκτική (σε ευθεία ερώτηση)	2. Δυνητική οριστική ή δυνητική ευκτική (άσχετα από το ρήμα εξάρτησης) σε πλάγια ερώτηση
Δ. ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ (αιτιολογικές, τελικές, υποθετικές, εναντιωματικές, χρονικές, συμπερασματικές, ενδοιαστικές, αναφορικές)	ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ όπως στον ευθύ λόγο
Ευθύς λόγος	Πλάγιος λόγος
1. Οριστική	1α Οριστική (από αρκτικό χρόνο) 1β Ευκτική του πλαγίου λόγου (από ιστορικό χρόνο)
2. Δυνητική οριστική	2. Δυνητική οριστική (πάντα)
3. Δυνητική ευκτική	3. Δυνητική ευκτική (πάντα)
4. Υποτακτική	4α Υποτακτική (από αρκτικό χρόνο) 4β Ευκτική του πλαγίου λόγου (από ιστορικό χρόνο)

Α. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΡΙΣΕΩΣ:

- **Ειδική πρόταση:** από ρήματα λεκτικά – γνωστικά – αισθητική – αγγελίας.
- **Ειδικό απαρέμφατο:** από ρήματα λεκτικά – δοξαστικά – γνωστικά – αισθητικά – ελπίδας – όρκου κ.α.
- **Κατηγορηματική μετοχή:** από ρήματα γνωστικά – αισθητικά – μάθησης – μνήμης – δείξης – δήλωσης – αγγελίας – ελέγχου.

Β. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ

- **Τελικό απαρέμφατο:** από ρήματα κελευστικά, προτρεπτικά, απαγορευτικά, συμβουλευτικά, ευχετικά, παρακλητικά, συμφωνίας, απόφασης, (ανάλογα με τη σημασία των εγκλίσεων των προτάσεων επιθυμίας)

Γ. ΠΛΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- **Εγκλίσεις κρίσης ή επιθυμίας** από ρήματα ερωτήσεως, απορίας, γνώσης, άγνοιας κ.λ.π.

Δ. ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Από ρήματα λεκτικά, γνωστικά, αισθητικά, δείξης, αγγελίας, ελέγχου, κελευστικά, προτρεπτικά, παρακλητικά κ.α.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Κατά τη μετατροπή από τον ευθύ στον πλάγιο λόγο συνήθως μεταβάλλονται τα πρόσωπα που είναι υποκείμενα ή αντικείμενα, ενώ ο χρόνος των ρηματικών τύπων δε μεταβάλλεται.
2. Όταν μια κύρια πρόταση γίνει στον πλάγιο λόγο ειδική ή πλάγια ερωτηματική πρόταση εξαρτημένη από ρήμα ιστορικό, ο παρατατικός και ο υπερσυντέλικος οριστικής γίνονται αντίστοιχα ενεστώτας και παρακείμενος ευκτικής.
3. Η οριστική παρατατικού ή υπερσυντέλικου όταν τρέπεται σε απαρέμφατο ή κατηγορηματική μετοχή τίθεται σε χρόνο ενεστώτα ή παρακείμενου αντίστοιχα. Το αντίστροφο γίνεται όταν το ειδικό απαρέμφατο ή η κατηγορηματική μετοχή του πλάγιου λόγου από ιστορικό χρόνο τρέπονται σε ευθύ λόγο.
4. Ο ευθύς λόγος επιθυμίας για να μετατραπεί σε πλάγιο λόγο (τελικό απαρέμφατο) πρέπει να εξαρτηθεί από ένα ρήμα με τη σημασία της έγκλισης: π.χ. η προτρεπτική υποτακτική από το *κελεύει*, *παραινεί* κ.λ.π. η απαγορευτική υποτακτική από το *απαγορεύει* κ.α. η ευχετική ευκτική από το *εύχεται* κ.α.
5. Όταν μια υποθετική πρόταση τρέπεται σε πλάγιο λόγο από ιστορικό χρόνο, μαζί με τη μετατροπή της υποτακτικής σε ευκτική τρέπεται και το υποθετικό **άν** σε **εί**, το **έπειδάν** σε **έπειδή**, το **όταν** σε **ότε**, το **έως** **άν** ή **πρίν** **άν** σε **έως** ή **πρίν** κ.α.
6. Ένα δυνητικό απαρέμφατο ή μια δυνητική κατηγορηματική μετοχή του πλάγιου λόγου κρίσης μπορεί να προήλθαν ή από δυνητική ευκτική ή από δυνητική οριστική ιστορικού χρόνου. Αν θέλουμε να τα τρέψουμε σε ευθύ λόγο πρέπει να προσέξουμε το νόημα: το δυνατό να γίνει στο

παρελθόν που όμως δεν έγινε =δυνητική οριστική, το δυνατό να γίνει στο παρόν και στο μέλλον =δυνητική ευκτική.

7. Ο πλάγιος λόγος κρίσης ή επιθυμίας μπορεί να συνεχίζεται και έπειτα από άνω ή κάτω τελεία. Τότε προηγούνται οι σύνδεσμοι: **γάρ, ούν, δέ** και εννοείται ένα ρήμα από τα προηγούμενα.
8. Κάποτε ο συνεχής πλάγιος λόγος μπορεί να εναλλάσσεται π.χ. ειδική πρόταση + ειδικό απαρέμφατο ή κατηγορηματική μετοχή.
9. Σπάνια μπορεί να υπάρχει ο σύνδεσμος **ὅτι** και να ακολουθεί πλάγιος λόγος επιθυμίας ή απαρέμφατο. Εκεί ο σύνδεσμος **ὅτι** πλεονάζει.
10. Μερικές φορές μπορεί να μεταβαίνουμε από πλάγιο σε ευθύ λόγο για έμφαση.
11. Για να μετατρέψουμε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο, τρέπουμε:
 - Τις εγκλίσεις των προτάσεων κρίσεως σε ειδική πρόταση, ειδικό απαρέμφατο ή κατηγορηματική μετοχή ανάλογα με το ρήμα.
 - Τις εγκλίσεις των προτάσεων επιθυμίας σε τελικό απαρέμφατο.
 - Τις ευθείες ερωτήσεις σε πλάγιες ερωτήσεις βάζοντας μπροστά το κατάλληλο ρήμα.
 - Αλλάζουμε τα πρόσωπα των ρημάτων και τις αντωνυμίες όπου χρειάζεται.

1. Για να τρέψουμε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ:
 - Τρέπουμε την ειδική πρόταση, το ειδικό απαρέμφατο και την κατηγορηματική μετοχή σε κύρια πρόταση κρίσεως με οριστική, δυνητική οριστική ή δυνητική ευκτική ανάλογα με το αν υπάρχει δυνητικό αν.
 - Τρέπουμε το τελικό απαρέμφατο σε κύρια πρόταση επιθυμίας ανάλογα με το ρήμα της εξάρτησης.
 - Τρέπουμε την πλάγια ερώτηση σε ευθεία ερώτηση με ερωτηματικό. Αν υπάρχει ευκτική χρειάζεται προσοχή στη μετατροπή: οριστική ή απορηματική υποτακτική.
 - Αφαιρούμε το ρήμα της εξάρτησης.
 - Αλλάζουμε τα πρόσωπα και τις αντωνυμίες όπου χρειάζεται.
 - Μετατρέπουμε την ευκτική του πλαγίου λόγου σε οριστική ή υποτακτική αλλάζοντας και τους σχετικούς συνδέσμους: ὅτε + ευκτική = ὅταν + υποτακτική, εἰ + ευκτική = ἄν + υποτακτική.

ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ ΣΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ

ΑΠΟ ΑΡΚΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟ	ΑΠΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΧΡΟΝΟ
A. Πραγματικό	
<u>Υπόθεση:</u> αμετάβλητη (εί + οριστική) <u>Απόδοση:</u> - ειδική πρόταση (+οριστική ή δυνητική ευκτική) - πλάγια ερωτηματική πρόταση - ειδικό απαρέμφατο (απλό ή δυνητικό - κατηγορηματική μετοχή (απλή ή δυνητική) - τελικό απαρέμφατο (όταν ο ευθύς λόγος είναι έγκλιση επιθυμίας)	<u>Υπόθεση:</u> εί + ευκτική του πλαγίου λόγου (συνήθως), εί + οριστική (σπανιότερα). <u>Απόδοση:</u> - ειδική πρόταση +ευκτική - πλάγια ερώτηση +ευκτική - ειδικό απαρέμφατο (+άν) - κατηγορηματική μετοχή (+άν) - τελικό απαρέμφατο
B. Αντίθετο του πραγματικού	
<u>Υπόθεση:</u> αμετάβλητη (εί + οριστική ιστορικού χρόνου) <u>Απόδοση:</u> - ειδική πρόταση +δυνητική οριστική - πλάγια ερωτηματική πρόταση + δυνητική οριστική - ειδικό απαρέμφατο + ἄν - κατηγορηματική μετοχή + ἄν	<u>Υπόθεση:</u> αμετάβλητη <u>Απόδοση:</u> όπως και από αρκτικό χρόνο
Γ. Απλή σκέψη του λέγοντος	
<u>Υπόθεση:</u> αμετάβλητη (εί + ευκτική) <u>Απόδοση:</u> - ειδική πρόταση + δυνητική ευκτική (συνήθως) - πλάγια ερώτηση + δυνητική ευκτική (συνήθως) - ειδικό απαρέμφατο + ἄν - κατηγορηματική μετοχή + ἄν - απαρέμφατο ή κατηγορηματική μετοχή αρκτικού χρόνου (σπάνια)	<u>Υπόθεση:</u> αμετάβλητη <u>Απόδοση:</u> όπως από αρκτικό χρόνο
Δ. Προσδοκώμενο	
<u>Υπόθεση:</u> αμετάβλητη (έάν, ἄν, ἦν +υποτακτική) <u>Απόδοση:</u> ειδική πρόταση (+οριστική μέλλοντα ή δυνητική ευκτική)	<u>Υπόθεση:</u> - εί +ευκτική του πλαγίου λόγου - έάν , ἄν , ἦν +υποτακτική (σπανιότερα)

• πλάγια ερώτηση (+οριστική μέλλοντα ή δυνητική ευκτική) • ειδικό απαρέμφατο μέλλοντα (ή δυνητικό) • τελικό απαρέμφατο • κατηγορηματική μετοχή (απλή ή δυνητική)	<u>απόδοση:</u> • ειδική πρόταση +ευκτική του πлагίου λόγου • πλάγια ερώτηση +ευκτική του πлагίου λόγου • ειδικό απαρέμφατο • τελικό απαρέμφατο • κατηγορηματική μετοχή
---	---

ΑΠΟ ΑΡΚΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟ	ΑΠΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΧΡΟΝΟ
Ε. Αόριστη επανάληψη στο παρόν και στο μέλλον	
<u>Υπόθεση:</u> αμετάβλητη (έάν , ἄν , ἤν + υποτακτική) <u>Απόδοση:</u> • ειδική πρόταση + οριστική ενεστώτα (συνήθως) • πλάγια ερωτηματική πρόταση + οριστική ενεστώτα (συνήθως) • ειδικό απαρέμφατο ενεστώτα • κατηγορηματική μετοχή ενεστώτα	<u>Υπόθεση:</u> • εἰ + ευκτική του πлагίου λόγου (συνήθως) • έάν , ἄν , ἤν +υποτακτική (σπανιότερα) <u>απόδοση:</u> • ειδική πρόταση +ευκτική ενεστώτα • πλάγια ερωτηματική πρόταση + ευκτική ενεστώτα • ειδικό απαρέμφατο ενεστώτα • κατηγορηματική μετοχή ενεστώτα
ΣΤ. Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν	
<u>Υπόθεση:</u> αμετάβλητη (εἰ + ευκτική) <u>Απόδοση:</u> • ειδική πρόταση + οριστική παρατατικού ή αορίστου (+ἄν) • πλάγια ερωτηματική πρόταση • ειδικό απαρέμφατο ενεστώτα ή αορίστου (χωρίς ἄν) • κατηγορηματική μετοχή ενεστώτα ή αορίστου (χωρίς ἄν)	<u>Υπόθεση:</u> αμετάβλητη <u>Απόδοση:</u> -ὅπως από αρκτικό χρόνο • ειδική πρόταση ή πλάγια ερωτηματική πρότασγ + ευκτική του πлагίου λόγου